

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

135. Meddelelse. 27. Januar 1927.

A. Forsøgsresultater.

Omlægnings- og Udlægningsmetoder for varigt Græs paa Mosejord.

I Aarene 1910—1925 er der paa Statens Moseforsøgsarealer ved Herning og Tylstrup udført en Række Forsøg vedrørende Omlægning og Udlæg af varige Græsarealer.

1. Forsøg med forskellig Forkultur ved Omlægning.

Paa Lavmose med for tarvelig og daarligt ydende Bestand er der prøvet følgende Fremgangsmaader og derefter gennem 9 Aar ved Herning og 5 Aar ved Tylstrup opnaaet de vedføjede Resultater:

a. Harvning og Eftersaaning af det gamle Græsleje har været af ringe Betydning, kun hvor der samtidig er tilført Sand (5 cm), er Bestanden i væsentlig Grad fornyet og Udbyttet forøget.

b. Udlæg paa første Fure har i Sammenligning med a forøget Høudbyttet ved Herning med 32 pCt. uden Sanddækning, men kun med 10 pCt. med Sanddækning. Ved Tylstrup, hvor Forsøget kun er udført uden Sandtilførsel, var Forøgelsen 9 pCt.

c. Udlæg efter 1 Aars Dyrkning (Havre) er kun foretaget ved Herning og har uden Sanddækning givet 36 pCt. mere, men med Sanddækning kun 15 pCt. mere end a.

d. Udlæg efter 2 Aars Dyrkning (Havre, Roer) er ligeledes kun udført ved Herning og har uden Sandtilførsel givet 66 pCt. mere, men med Sand kun 20 pCt. mere end a.

e. Udlæg efter 3 Aars Dyrkning (Havre, Byg, Rodfrugt) har ved Herning uden Sandtilførsel givet 83 pCt. mere, men med Sand kun 26 pCt. mere end a, medens Forøgelsen ved Tylstrup har været 40 pCt.

Ved Herning er 4 nye Udlæg efter 3 Aars Forkultur sammenlignet med Udlæg paa første Fure og har

som Helhed og altid, hvor Undersøgelserne er fortsatte ud over 3. Brugsaar, givet det største Udbytte.

Græsbestandens S sammensætning har vist stor Forskel allerede i 1. Brugsaar, hvor Kulturgræsserne udgjorde 95 pCt. af Bestanden i Udlæg efter 3 Aars Dyrkning, men kun 79 pCt. i Udlæg paa første Fure, og i Gennemsnit af 3.—6. Brugsaar var det tilsvarende Indhold henholdsvis 79 og 41 pCt.

Udlæg efter 3. Aars Forkultur har saaledes ikke alene givet det største Høudbytte, men Omlægningen har haft meget mere varig Betydning derved, at den isaaede Bestand har holdt sig langt bedre end ved Udlæg paa første Fure eller ved andre hurtigere Metoder, hvor den oprindelige Bestand af tarvelige Græsser og Ukrud altfor hurtigt er groet igennem og har bredt sig saa stærkt, at Nyttevirkningen af Omlægningen er bleven kortvarig.

Fremgangsmaaden ved den treaarige Forkultur har været den, at der efter Ompløjning af Græsarealet er dyrket Havre i 1. Aar, Byg i 2. Aar, Rodfrugter i 3. Aar og endelig i 4. Aar lagt ud i den opharvede Roejord (Pløjning gør let Jorden for løs). Fremgangsmaaden har givet et godt Saabed for Udlæget, men har ogsaa givet gode Afgrøder af Forkulturen, idet der i Gennemsnit af en Aarrække er høstet: 31.3 hkg Kærne og 61.1 hkg Halm af Havre, 29.3 hkg Kærne og 49.6 hkg Halm af Byg og 694 hkg Kaalroer eller 313 hkg Kartofler pr. ha. En Betingelse for tilsvarende gode Resultater vil dog være, at Afvandingsforholdene er gode.

2. Forsøg med forskellig Anvendelse af Dæksæd.

Paa Lavmose i Gelleruplund Enge er der i Aarene 1914—1925 prøvet følgende Fremgangsmaader: 1) Udlæg uden Dæksæd, 2) Udlæg i Havre (175 kg pr. ha), der er høstet grøn, 3) Udlæg i Havre til Modenhed (normal Udsæd, 175 kg) og 4) Udlæg i Havre til Modenhed (tynd Udsæd, 100 kg). I alt er der foretaget Udlæg i 8 Aar, og Udbyttet er i de fleste Tilfælde bestemt i 1.—5. Brugsaar.

Hovedresultaterne har været følgende:

I Udlægssaaret er der høstet væsentlig større Afgrøder med end uden Dæksæd, større Afgrøder, hvor Dæksæden er høstet moden, end hvor den er høstet grøn, og lidt større Afgrøder med normal end med tynd Dæksæd til Modenhed.

I 1. Brugsaar er det største Høudbytte opnaaet, hvor der er udlagt uden Dæksæd, og dernæst, hvor Dæksæden er høstet grøn. Efter Dæksæd til Modenhed er der høstet noget mindre Hø, navnlig hvor Dæksæden ikke har været saaet tyndt.

I 2. og følgende Brugsaar har denne Forskel i Virkningen af Dæksæden paa Udbyttet i 1. Brugsaar hurtigt udlignet sig. Selv hvor Dæksæden har været saa kraftig udviklet, at den til Modenhed er gaaet tidligt og stærkt i Leje og tilsyneladende har hæmmet Udlæget meget, har Skadevirkningen i alt væsentligt indskrænket sig til 1. Brugsaar.

Merudbyttet med Dæksæd i Udlægsaaet har været væsentligt større end det af Dæksæden foranledigede Mindreudbytte af Græs derefter, og Udbyttet af Udlægsaar og 1.—5. Brugsaar tilsammen har derfor altid været større med end uden Dæksæd, i alt 987—1418 F.-E. pr. ha.

Det største Udbytte i Udlægsaaet er da gennemgaaende opnaaet med Dæksæd til Modenhed, der ogsaa som Helhed har betinget det største samlede Udbytte af Udlægsaar og følgende Brugsaar, men Forsøgene antyder, at det, hvor Dæksæden kan ventes at blive særlig kraftig og gaa tidligt og stærkt i Leje, vil være en Fordel at saa Dæksæden tyndt og eventuelt afhugge den tidligt.

Med Hensyn til Udlæg uden Dæksæd har Forsøg paa Tylstrup Lavmose vist, at det er ret ligegyldigt, om Saaning foretages tidligt om Foraaret eller senere paa Sommeren. Paa Højmose ved Herning har forholdsvis sen Saaning, fra sidst i Juni, vist sig som et Middel til at undgaa, at Afgrøden ødelægges af Stankelbenlarver. Begge Steder har Spiringen dog været sikrest umiddelbart efter, at Jorden var bekvem om Foraaret eller i den normalt ret fugtige Eftersommer. Ved Saaning i Forsommeren har Jorden ofte været for tør, og ved Saaning saa sent som i August, har Udlæget, navnlig af Bælgplanter, ikke altid opnaaet Vinterfasthed.

Beretning (201.) om Forsøgene findes i Tidsskrift for Planteavl, 32. Bind, Side 560—624, der kan bestilles gennem enhver Boghandel for 10 Kr. pr. Bind (ca. 800 Sider). Særtryk af Beretningen faas i Boghandelen til en Pris af 1 Kr.

Bilag findes paa Bagsiden.

Bilag til 135. Meddelelse.

Tabel 1. Udbytte af Hø pr. ha efter forskellig Forkultur ved Omlægning af Lavmoseeng.

Forkultur	Herning 1914—1922				Tylstrup 1915—1920.	
	Uden Sanddækning		Med 5 cm Sanddækning		Uden Sanddækning	
	hkg Hø	Forholds-tal	hkg Hø	Forholds-tal	hkg Hø	Forholds-tal
Udlæg efter Harvning	50.3	100	76.3	152	35.4	100
do. paa 1. Fure	66.3	100	84.2	127	38.7	108
do. efter 1 Aars Dyrkning	68.2	100	87.6	128	—	—
do. — 2 — do.	83.4	100	91.2	109	—	—
do. — 3 — do.	91.9	100	96.0	104	49.7	152

Tabel 2. Udbyttet efter forskellig Anvendelse af Dæksæd. Herning Lavmose 1914—23.

Dæksæd	Udlægsaaret, hkg pr. ha			hkg Hø pr. ha					I alt F.-E. pr. ha i alle 6 Aar
	Kærne	Halm	Hø	1. Brugsaar	2. Brugsaar	3. Brugsaar	4. Brugsaar	5. Brugsaar	
Gennemsnit af 4 Udlæg uden Sanddækning									
Uden Dæksæd	—	—	36.6	72.5	61.8	66.2	64.7	67.3	14523
Fuld Dæksæd, høstet grøn ..	—	—	67.2	69.3	61.3	67.7	66.4	67.0	15510
— do. — moden ..	20.9	47.1	—	63.8	61.6	69.1	68.6	68.4	15941
Tynd do. — —	17.5	47.2	—	67.7	61.2	68.5	68.6	69.5	15822
Gennemsnit ..	19.2	47.2	51.9	68.3	61.5	67.9	67.1	68.1	15449
Gennemsnit af 4 Udlæg med Sanddækning									
Uden Dæksæd	—	—	51.9	85.3	74.9	75.2	78.2	78.0	17394
Fuld Dæksæd, høstet grøn ..	—	—	85.6	89.5	75.4	77.0	78.9	77.6	18789
— do. — moden ..	24.8	50.3	—	81.3	72.7	75.0	77.3	78.1	18489
Tynd do. — —	21.5	50.7	—	86.7	74.5	77.4	77.7	79.5	18604
Gennemsnit ..	23.2	50.5	68.8	85.3	74.4	76.2	78.2	78.3	18319